

Beszéljünk/írjunk magyarul

4. rész

Százalék – százalékpont

„A hatások 20%-ról 30%-ra javult. A 10%-os növekedés ennek és ennek köszönhető...” olvasható sok esetben. Pedig a hatások 50 %-kal nőttek! Ez felel meg a 10 százalékpontnyi növekedésnek.

Történő – való stb.

Az égéskamrában történő folyamat... A hatásokkal történő számítás... és még millió példa a „történő” sablonos (németes) használatára a „való” (végbemenő stb.) helyett. Ha helyettesíthető a valóval (végbemenővel stb.), ne használjuk!

Legoptimálisabb?

Vannak szavak, amelyeket – jelentésüknél fogva – nem lehet fokozni: optimális, precíz, maximális, kitűnő stb. Ezeknek a szavaknak nincs közép- és felsőfokuk, ha egy valamit jellemzünk! Más a helyzet, ha több véleményt, megállapítást stb. hasonlítunk össze: „a három megoldás közül az övé a legoptimálisabb (legprecízebb, legkitűnőbb) változat”.

Le van írva – valaki leírta

Nagyon sokan abban a tévhitben vannak, hogy a (határozói) igeneves szerkezet magyartalan (németes). Óriási tévedés! Ez a bibliában is le van írva, a kapu zöldre van festve stb.: állapot a jelen időben. Leírt, festett: cselekvés a múlt időben. Hibás tehát, ha valaki a határozói igenev helyett melléknévi igenevet használ állítmányként (és

nem jelzőként): „ebben az ügyben ő is érintett” (mit érintett?). „Az a szöveg kézzel írt” (a szöveg tud írni?), „a kapu zöldre festett” (a kapu tud festeni?).

Közép-kelet-európai – kelet-közép-európai

...mondják hol így, hol úgy, ha Skodáról vagy Daciáról beszélnek. Nyilvánvaló, hogy ezek kelet-közép-európai autók. Közép-Kelet-Európa valahol Moszkva környékén (Kelet-Európa középső részén) van, s arra fele Moszkvicsokat és Ladákat gyártanak. Magyarország (Szlovákia stb.) Közép-Európa keleti felében helyezkedik el, szemben pl. Németország keleti részével, melyek a nyugati felében, függetlenül mindenféle politikai beállítottságtól.

Egyébként a fő baj az, hogy ezt a földrajzi fogalmat államhatárokkal akarják definiálni. Kis országok esetében még csak-csak, de pl. Németország keleti része – földrajzilag – Közép-Európához tartozik. Sőt, az Európa és Ázsia közötti földrajzi határ nagy része egyáltalán nem definiálható államhatárokkal.

Médiák – médiumok?

A Kárpátok több Kárpátokból (Keleti-, Déli- stb.) áll, mégsem mondjuk, hogy Kárpátok. Nem egészen azonos a probléma a médiákkal, de az közös, hogy a média is (önmagában) már többes szám! Egyes szám: médium (eszköz). Vannak női médiumok (akiknek keresztül érintkezésbe lehet kerülni a holtakkal), vannak oktatási médiumok (diavetítő, film stb.), s vannak olyanok, mint a nyomtatott sajtó, a televízió, a rádió, az internet stb. Ezek együtt: média (s nem médiák!). De ma már nemcsak a kommunikációs médiumok együttesét értjük média alatt, hanem egy tágabb fogalmat: magát a kommunikációt, eszközeivel, embereivel, termékeivel stb. együtt. A médiák kifejezés talán akkor helyénvaló, ha előzőleg külön beszéltünk mondjuk európai és amerikai médiáról vagy nyomtatott és elektronikus médiáról stb. (Hasonló a helyzet a kurrikulum-kurrikula szóval is.)

Internet

Végül néhány szót az internet (Nem Internet! Kisbetűvel írandó, mint pl. a rádió, a televízió stb.) befolyásáról a magyar nyelvre. Sokan kárhoytatják. Pedig úgy gondolom, hogy az internet sem rontja, hanem (általában) fejleszti nemcsak az írást, de magát a nyelvet is. „A rengeteg rövidítés, egyszerűsítés sok esetben ellentmond a magyar helyesírásnak” – olvastam egy újságcikkben. Erről Heltai „mozi”-ja jut az eszembe. A magyar nem szereti a hosszú szavakat, nem véletlenül születnek a „mozi” mintájára olyan szavak, mint pl. a szia, a busz, a troli, a kovi, a pari, az ubi stb., melyek hallatára sok magyartanárt a rosszullet környékez – indokolatlanul. De nekem tetszenek az olyan internetes rövidítések is, mint pl. légszsi, prigi stb.

LÉZO

www.autoszerszam.hu

...minden, amire a szakmának szüksége lehet.